

**Tekstboekje
middenbouw
thema
Ons dorp / onze stad**

Inhoudsopgave

Onderzoekend lezen, luisteren en kijken met de Denkbubbels	2
Hoe gebruik je dit tekstboekje.....	3
WAK-woordenlijst groep 3 ons dorp / onze stad.....	5
WAK-woordenlijst groep 4 ons dorp / onze stad.....	7
WAK-woordenlijst groep 5 ons dorp / onze stad.....	8
Boekensuggesties	9
Uitgewerkte les 1: Informatieve tekst - husseltekst	16
Uitgewerkte les 2: Amuserende tekst – gedicht het lieveheersbeestje	20
Uitgewerkte les 3: Opiniërende tekst – interview burgemeester.....	23
Uitgewerkte les 4: Amuserende tekst – theatertekst de bodemdierdierjes	28
Uitgewerkte les 5: Correspondentie en communicatie- ansichtkaart.....	32
Uitgewerkte les 6: Amuserende tekst – teken wat je leest/hoort	35
Uitgewerkte les 7: Informatieve tekst - insectenweetjes.....	39
Uitgewerkte les 8: Amuserende tekst – prentenboek de opgeruimde stad.....	42
Uitgewerkte les 9: Amuserende tekst – Songtekst mijn boom.....	45
Uitgewerkte les 10: Informatieve tekst – plattegrond.....	48
Informatieve teksten	51
Informatieve tekst: buitenspelen.....	51
Informatieve tekst: een leuke schooldag	51
Informatieve tekst: op de kermis	53
Informatieve tekst: bij de bakker.....	54
Informatieve tekst: steek van een bij.....	55
Activerende teksten	56
Reclameposter: kermis	56
Opiniërende teksten	57
Recensie door het kinderpanel: het boek van clash – deel 1.....	57
Correspondentie en communicatie	59
Verhuiskaart.....	59
Amuserende of ontspannende teksten	60
Tekenen wat je leest.....	60
Gedicht: Bij mij thuis	61
Rijmverhaal: Betje heeft een winkeltje.....	62
Gedicht: Zebrapad	63
Gedicht: Rupsen	64
Bijlage 1: Tabel tekstsoorten en werkvormen	65
Bijlage 2: 8 werkvormen per ronde	67

Onderzoekend lezen, luisteren en kijken met de Denkbubbels

Dit tekstboekje dat je nu leest, hoort bij het thema Ons dorp/onze stad van De Noordwijkse Methode. Je vindt hier 10 verschillende teksten met bijbehorende taal-, lees- en schrijfopdrachten en daarnaast nog extra teksten en werkvormen die je kunt kiezen.

In de opbouw van de opdrachten is uitgegaan van herhaald lezen van teksten, steeds met een ander leesdoel. We onderscheiden hierbij 4 rondes. Aan elke ronde zijn Denkbubbelvragen gekoppeld:

Ronde 1: betekenisronde

Bij de eerste keer lezen, luisteren of kijken gaat het over algemeen begrip (Waar gaat de tekst eigenlijk over?)

Ronde 2: detailronde:

Bij de tweede keer lezen, luisteren of kijken gaat het over de details in de tekst (wat betekent dit woord, hoe liggen de verbanden in de tekst, welke details zijn belangrijk, waar vind ik die precies).

Verbanden leggen binnen de context.

Ronde 3: contextronde

Bij de derde keer lezen gaan de kinderen aan de slag met afgeleid niveau (wat bedoelt de schrijver, wat vind ik daarvan, wat zegt die andere tekst hierover). Er wordt een transfer gemaakt naar andere contexten (verbanden leggen en persoonlijke relevantie).

Ronde 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Hoe gebruik je dit tekstboekje

Herhaald lezen

Zoals je hierboven hebt kunnen lezen, zijn de teksten en opdrachten zo opgebouwd, dat je elke tekst meerdere keren kunt lezen. Dit versterkt het leesniveau, de woordenschat en het tekstbegrip.

Start met technisch lezen

We adviseren om een tekst eerst in te zetten ter oefening van het technisch lezen. In het bijbehorende *doeloverzicht taal en lezen*, vind je een overzicht van de technisch leesdoelen die je hieraan kunt koppelen. Als leerkracht kies je zelf welk doel je op dit moment relevant vindt voor jouw groep.

Planning in je weekrooster

Als school of leerkracht kies je zelf hoe vaak je de tekst en de opdrachten in wilt plannen. Voor optimaal leeseffect, adviseren we drie leesmomenten in de week met daaraan gekoppeld een reflectie/evaluatie van de leesdoelen:

1 x 45 minuten:

Introductie van de tekst, technisch lezen en eerste ronde onderzoekend lezen.

2 x 30 minuten:

Ronde 2 en 3 van het onderzoekend lezen. Deze opdrachten kun je gezamenlijk doen of inplannen in de zelfstandige taken van de leerlingen.

1 x 10 minuten:

Ronde 4 van het onderzoekend lezen. In deze ronde evalueer je als leerkracht of de lees- en taaldoelen behaald zijn.

Eventueel kun je ervoor kiezen om de rondes te integreren in de vakatelijs tijdens de middagen. Hierdoor kun je ook delen van je taalonderwijs naar de middag verschuiven en creëer je extra ruimte in je ochtendprogramma.

Woordenschat

Gekoppeld aan het thema en de teksten in dit boekje, vind je woordenschatlijsten. Deze woordenschatlijsten zijn gekoppeld aan de BAK-woordenlijst (Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters) voor groep 1 en 2 en de WAK-woordenlijst (Woordenlijst Amsterdamse Kinderen) voor groep 3 t/m 8. Deze lijsten zijn in 2007 door het Ministerie van OC&W ontwikkeld als checklist voor het ontwikkelen van een goede woordenschat op de basisschool. De Noordwijkse Methode heeft de woorden uit de BAK-lijst en de WAK-lijst geselecteerd die passen bij het thema. Wij raden aan om tijdens het thema aandacht te besteden aan deze woorden. Veel van de woorden zullen terugkomen in de teksten van onderzoekend lezen, luisteren en kijken.

Boeksuggesties

Naast de teksten in dit boekje die je inzet voor technisch lezen, onderzoekend lezen en taalopdrachten in de verschillende leesrondes, is het belangrijk om te werken aan leesplezier en zelfstandig lezen. Daarom vind je in dit tekstboekje thema gerelateerde boeksuggesties ter stimulering van het zelfstandig lezen in de klas. We adviseren om boeken te lenen bij de bibliotheek of waar nodig aan te schaffen.

Teksten met uitgewerkte lessuggesties voor de leesrondes

In dit tekstboekje zijn 10 uitgewerkte teksten te vinden. Hierbij is bewust gekozen voor diverse tekstsoorten, van nieuwsberichten tot gedichten en alle andere mogelijke tekstsoorten. Onder de tekst staat vermeld welke tekstsoort het is en welke taal-, lees- en woordenschatdoelen in de opdrachten aan bod komen. Vervolgens is per ronde een uitgewerkte werkvorm beschreven. Deze werkvormen sluiten aan bij de taal- en leesdoelen voor de middenbouw. Het overzicht van deze doelen vind je in het *doelenuverzicht taal en lezen*.

Extra teksten en werkvormsuggesties

Naast de 10 teksten met uitgewerkte lessuggesties, vind je in dit boekje een extra verzameling themagerelateerde teksten die je kunt inzetten in je klas. Deze teksten zijn op tekstsoort geordend. Ook vind je een lijst met werkvormen per ronde. Deze kun je inzetten als alternatief voor de uitgewerkte werkvorm bij de 10 uitgewerkte lessen of als werkvorm bij de extra teksten.

Overzichtstabel met tekstsoorten en werkvormen

In bijlage 1 is een overzicht te vinden van alle tekstsoorten en werkvormen die aan bod komen in dit tekstboekje. Hierdoor wordt het voor de leerkracht inzichtelijk aan welke doelen en tekstsoorten allemaal gewerkt is.

WAK-woordenlijst groep 3 ons dorp / onze stad

Het platteland	Het beeldenmuseum
De school	Het natuurmuseum
Bewonen	Het speelgoedmuseum
Ergens thuishoren	Het spoorwegmuseum
Bewoond	De ambulance
Onbewoond	De boer
De bewoner	De natuur
De wijk	Het familielid - de familieleden
De woonplaats	Het spinnenweb
De woning	De pop (rups)
Het huishouden	De rups
De drukte	De kruisspin
De inrichting	De kever
De brug	De brievenbus
De snelweg	De stiefvader - de stiefmoeder
De trein	De grootouders
De fietser	De kleinkinderen
Het station	De zoon
Het voertuig	De dochter
Het verkeer	De afdeling
Het spoor	De tentoonstelling
De plattegrond	De voorstelling
In de buurt	De heenweg
De bodemdiertjes	De terugweg
Het park	De weg zoeken
De bosbrand (de regenmaker)	De bosrand
De regendruppel (De regenmaker)	De regendruppel (de regenmaker)
Het museum	De basisschool

Het schoolgebouw	De straat *
De buurt	De herfst *
Het spoor	De winter *
De steiger	De zomer *
De achtertuin	De lente *
De boerderij	De kunstenaar *
De stamboom *	Het zelfportret *
De trein *	Het beeld *
Het looppad *	De kwast *
De boekenwinkel*	De verf *
Het pasje *	De vorm *
De prijslijst *	De kleur *
De boekenlegger *	Mengen *
Het klaslokaal *	Het huisnummer *
De gang *	
De WC *	
De directiekamer *	
De lerarenkamer *	
De bosbrand *	
De druppel *	
Het lint *	
Doorknippen *	
Het boek van de burgemeester *	
De pompoen *	
Halloween *	
De lampion *	
Sint-Maarten *	
Aanbellen *	

*De woorden met een sterretje zijn extra toegevoegd door De Noordwijkse Methode. In de BAK/WAK lijst staan deze bij een andere leeftijdsgroep ingedeeld. Deze keuze is gemaakt omdat de woorden aan bod komen in de ateliers en/of de tekstboekjes bij dit thema.

WAK-woordenlijst groep 4 ons dorp / onze stad

De sporthal	De sluitingstijd
De tennishal	Het winkelmandje
De akker	Het standbeeld
De landbouw	De directeur
Landelijk	Het theater
De angel (wesp - bij)	Het toneel
De bij	Het toneelstuk
De bijenkorf	Opvoeren
De bijenstal	Het milieu
De dar (bij)	Het concert
De pissebed	De bliksemflits (de regenmaker)
De libel - de libelle	Het centrum (middelpunt)
De hommelmel	Het middelpunt
De achterkleinzoon - de achterkleindochter	Linksaf slaan
De grootouder	Rechtsaf slaan
De grootvader - de grootmoeder	De ov-chipkaart
De halfbroer - de halfzus	Het treinstel
De kleinzoon - de kleindochter	De beek
De opoe	Het rivierwater
De stamboom	Het bedrijf
De tweelingbroer - de tweelingzus	Het kantoor
Het gezin	Het huizenblok
Het jochie	Het marktplein
Het kleinkind - de kleinkinderen	De overburen
Junior	Het tuinpad
Senior	Het woonhuis
De overgrootouder	
De openingstijd	

*De woorden met een sterretje zijn extra toegevoegd door De Noordwijkse Methode. In de BAK/WAK lijst staan deze bij een andere leeftijdsgroep ingedeeld. Deze keuze is gemaakt omdat de woorden aan bod komen in de ateliers en/of de tekstboekjes bij dit thema.

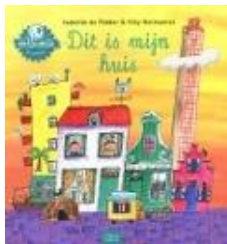
WAK-woordenlijst groep 5 ons dorp / onze stad

De akkerbouw	De provincie
De veeteelt	Het stadhuis
De duizendpoot	Bewoonbaar
De geledpotigen	Onbewoonbaar
De schoonvader - de schoonmoeder	Dakloos
Als twee druppels water	De brandweer
Het winkelcentrum	
Het warenhuis	
De tentoonstelling	
De huidskleur	
De kringloop	
De boomgaard	
De - het chalet	
De gracht	
De route	
Langs de huizen trekken	
De riviermonding	
De duinen	
De dijk	
De gemeente	
Het landschap	
De hoofdstad – de hoofdsteden	
De inwoner	
De stadsmuur	
De stadrand	
De streek (regio)	

*De woorden met een sterretje zijn extra toegevoegd door De Noordwijkse Methode. In de BAK/WAK lijst staan deze bij een andere leeftijdsgroep ingedeeld. Deze keuze is gemaakt omdat de woorden aan bod komen in de ateliers en/of de tekstboekjes bij dit thema.

Boekensuggesties

Thematitels kinderboekenweek

Dit is mijn huis, Hiky Helmantel, Isabelle de Ridder
Wil je van alles weten over wonen? Prentenboek met informatie over soorten huizen, de bouw van een huis, verschillende kamers en huizen in andere landen. Met veel kleurenillustraties, een dubbele uitklappagina met alle ruimtes, en quizvragen. Zelf lezen voor goede lezers vanaf ca. 7 jaar.

Iedereen telt, Kristin Roskifte
Er zijn op de wereld heel veel mensen, en ieder mens heeft een eigen verhaal. Zie je de 22 mensen in het flatgebouw? Twee van hen hebben iets gedaan wat niet mag en een ander is al acht jaar niet buiten geweest. Groot formaat prentenboek met eenvoudige tekeningen vol kleurrijke, diverse mensen en telelement. Vanaf ca. 6 jaar.

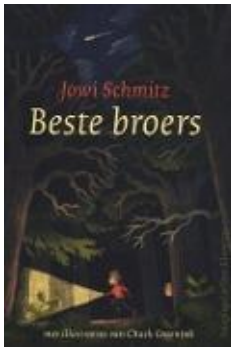
Tien minuten verhalen voor kinderen van 7-8 jaar, Selma Noort
Bundel met grappige verhaaltjes over een samengesteld gezin, met inwonende opa en huisdieren. Met gekleurde illustraties. AVI M4 en AVI E4. Vanaf ca. 7 jaar.

Hier zijn Ari en Loek, Yvonne de Vries
Ari's moeder Jikke en Loeks vader Guus gaan samenwonen, en Ari en Loek dus ook! Ze verhuizen naar een groot wit huis met groene luiken. Dat is gezellig, maar soms ook best ingewikkeld. Want hoe werkt dat eigenlijk, beetje-broer en beetje-zus zijn? Bundel met 31 verhalen en veel tekeningen in kleur. Voorlezen vanaf ca. 5 jaar.

Dit gebeurde allemaal echt, Joukje Akveld
Cees wil lekker een boek lezen in de tuin, maar de buurvrouw begint hard te praten en de buurman blijkt een klusdag te hebben. Wat nu? Met kleurenillustraties. Vanaf ca. 7 jaar.

Beste broers, Jowi Schmitz

Raf (9, ik-persoon) en zijn broertje Robbie (5) verhuizen naar de boerderij van opa en oma. Opa is 's nachts met iets geheimzinnigs bezig in het bos en oma is vaak heel moe. Ook hun ouders hebben weinig tijd voor hen, dus gaan ze zelf op ontdekkingsstocht in het spannende bos. Vanaf ca. 9 jaar.

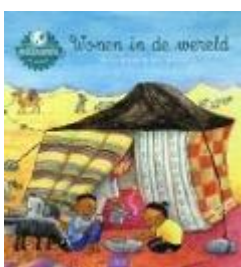
Kinderen van ver, Martine Letterie

Samuel, Tamar, Azad en Fatima zijn doodgewone kinderen. Tot er oorlog uitbreekt en ze alles moeten achterlaten. Op waarheid gebaseerde verhalen. Met gekleurde illustraties. Voorlezen vanaf ca. 5 jaar.

Ik denk dat ik ontvoerd ben en andere gedichten, Pim Lammers
Bundel met 55 gedichten rondom het thema 'familie en vrienden'. Bij elk gedicht hoort een bontgekleurde illustratie. Vanaf ca. 9 jaar.

Informatieve boeken

Wonen in de wereld, Hiky Helmantel, Reina Ollivier

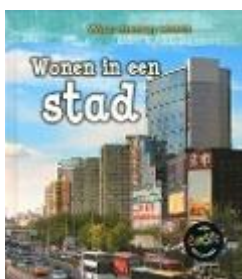
Wil je alles weten over waar en hoe mensen wonen? Wat de verschillen zijn tussen wonen in de stad en het platteland? Prentenboek met informatie over wonen. Voor goede lezers vanaf ca. 7 jaar.

De buurttuin van Karel Groen, Ruth Owen
Samen met zijn buurjongen Mo tovert Karel Groen een verwaarloosd landje midden in de stad om tot een prachtige buurttuin. Met illustraties en foto's in collage-stijl in kleur en zwart-wit. Vanaf ca. 7 jaar.

Stad en land..., vijftig voorleesverhalen over mens en natuur in Nederland, Arend van Dam
Waar ligt ons oudste bos en wat is het wildste dier in ons land? Het antwoord op dit soort vragen vind je in de vijftig verhalen over de natuur. Met poster en veel waterverfillustraties. Vanaf ca. 9 t/m 12 jaar.

Wonen in een stad, Ellen Labrecque
Wat betekent het om in een stad te wonen? Lees wat de voor- en nadelen hiervan zijn. Met voorbeelden uit allerlei landen, grote kleurenfoto's en enige vragen. Makkelijk te lezen. Vanaf ca. 8 t/m 10 jaar.

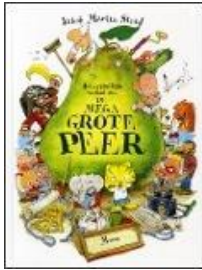

De oude stad, Marian van Gog
De eerste steden ontstonden in de tijd van de ridders. Lees wat de markt ermee te maken heeft. En ook hoe zo'n stad er toen uitzag. Met kijkplaat en grote kleurenfoto's en -tekeningen. Zelf lezen vanaf ca. 7 jaar.

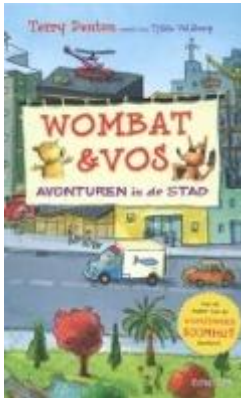

Wereldkinderen, Eline van Lindenhuizen, Reina Ollivier
Kinderen uit alle delen van de wereld vertellen wat ze doen, waar ze wonen, wat ze eten en hoe ze spelen. Prentenboek met weetjes, liedjes en een quiz en veel kleurenillustraties. Zelf lezen voor goede lezers vanaf ca. 7 jaar.

Fictieve boeken

Het ongelooflijke verhaal van de megagrote peer, Jakob Martin Strid
De burgemeester van het havenstadje Solby is verdwenen. Mitcho en Sebastiaan ontvangen een brief en een zaadje van hem. Als ze het zaadje planten, groeit er een megagrote peer uit. Dat is het begin van een spannend avontuur. Voorlezen vanaf ca. 6 jaar.

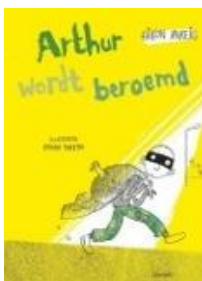
Avonturen in de stad, Terry Denton
Durfal Wombat en pechvogel Vos zijn dikke vrienden. Samen beleven ze allerlei gekke en grappige avonturen in de stad. Met veel stripachtige illustraties. Vanaf ca. 7 jaar.

Banjer, opvang voor dieren, Jolanda Horsten
Joris en Janne willen op het veldje naast de school een dierenopvang beginnen. Ze sturen een mail aan de klussenman uit naam van de burgemeester, die hun vader is. Lukt het plan? AVI-M4. Vanaf ca. 7 jaar.

Echte duiven zien ze vliegen, Andrew McDonald, Ben Wood
De bewoners van een stad hebben de duiven nodig om de stad te beschermen tegen het kwaad, maar wie beschermt de duiven tegen zichzelf? Met zwart-wit tekeningen. Vanaf ca. 8 jaar.

Arthur wordt beroemd, Håkon Øvreås
Arthur wil indruk maken op het nieuwe meisje in het dorp. Daarom steelt hij de prijskip van de burgemeester. Maar daarna loopt het allemaal uit de hand. Vanaf ca. 8 jaar.

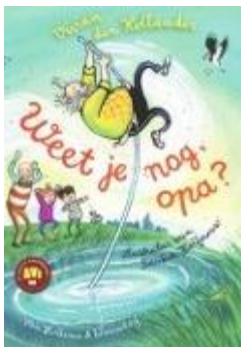
Thijsen Gijsbertsen, Een bofkont in Pechstad

Joris woont samen met zijn vader, de burgemeester van Bofstad, in een kast van een huis. Joris' vader wil trouwen met mejuffrouw Drakenstein. Maar is ze wel zo aardig als ze eruitziet? Vanaf ca. 9 jaar.

LEGO® City - Waar is mijn kostuum? Pim Lammers

Burgemeester Fleck is de baas van de stad. Op een dag is hij zijn pak kwijt. Niemand herkent hem! Wat nu? Verhaal over Lego City. AVI-E3. Vanaf ca. 6,5 jaar.

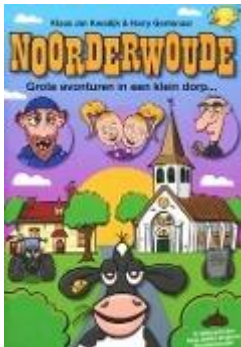
Weet je nog, opa?, Vivian den Hollander

Tom en Mila gaan met opa Bak mee naar een feest in zijn oude dorp. Ze doen spelletjes van vroeger en gaan naar zijn oude school. AVI-M4. Vanaf ca. 7 jaar.

Het raadsel van de gravin, Ineke Kraaij

Nine en haar broer Mik gaan in de vakantie een eens kijken bij het grote landhuis aan de rand van hun dorp. Het schijnt dat daar gekke dingen gebeuren. En dan is er een dief in het hotel van hun ouders. AVI-M4. Vanaf ca. 8 jaar.

Noorderwoude - grote avonturen in een klein dorp, Klaas Jan Kwadijk

In het dorp Noorderwoude gebeuren allemaal gekke dingen. De meester leert je hoe je jeukpoeder moet maken. Een kikker die heel gevaarlijk voor de eenden is. Er wonen gewone mensen in het dorp maar zijn die wel zo gewoon? Vanaf ca. 9 jaar.

Zoekboeken

Waar is Spider-Man? het originele kijk- en zoekboek, Emma Drage, Marco D'Alfonso

Een bende schurken zaait paniek in de straten van New York, en er is maar één iemand die hen kan stoppen: Spider-Man! Kun jij de superheld en zijn vrienden vinden voor het te laat is? Met gedetailleerde zoekplaten in kleur. Vanaf ca. 7 jaar.

Zoek je mee met Kik en Saar? Elisa van Spronsen

Kik en Saar gaan naar de stad. Ze zien van alles onderweg. Kijk mee en zoek de woorden en de dieren. Zoekboek in kleur. AVI-Start. Vanaf ca. 6 jaar.

Stripverhalen

Een heks in het dorp, Elly Simoens

Lien is nog maar net in het dorp. Ze ziet er raar uit. Is ze een heks? Suske en Wiske vinden haar lief. Ze maken een plan. AVI-M3. Vanaf ca. 6 jaar.

Boma burgemeester, Hec Leemans

Ballonstrip.

Gedichten

Dromen door Nederland, Henry Muldrow

26 gedichtjes of limericks van elk vijf regels over dorpen en steden in Nederland. Van A van Achterom tot Z van Zaltbommel. Op de cd worden alle gedichtjes gezongen in diverse muziekstijlen. Met paginagrote kleurenillustraties. Vanaf ca. 8 t/m 10 jaar.

Uitgewerkte les 1: Informatieve tekst - husseltekst

Lees de 8 titels

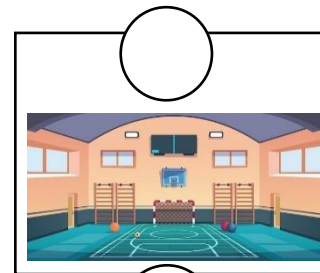
1. De school
2. Het station
3. Het park
4. De sporthal
5. De markt
6. Het theater
7. Het winkelcentrum
8. Het stadhuis

Welke tekst hoort erbij?

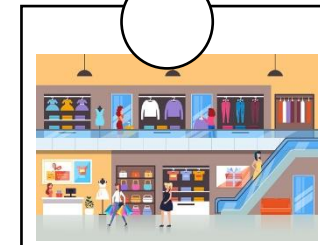
Welk plaatje hoort erbij?

Schrijf het nummer van de titel in de juiste vakjes.

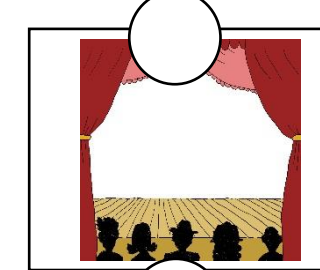
Aan de stadsrand staat een groot gebouw.
Het gezin koopt kaartjes voor de voorstelling.
In de pauze krijgt iedereen een drankje.
Het publiek klapt aan het einde van het toneelstuk.

Middenin het centrum staat een groot gebouw.
De burgemeester vergadert hier.
Ze noemen mij ook wel het gemeentehuis.
Hier vraag je een nieuw paspoort aan.

Een grote zaal met ballen en netten.
In de winter speel ik hier mijn hockeywedstrijd.
Mijn tweelingbroer zit op de tribune.
Als we scoren hoor ik gejuich.

Bij het poortje scannen we onze ov-chipkaart.
Onze trein komt straks op spoor 2.
We gaan zitten in het tweede treinstel.
De conducteur fluit op zijn fluitje.

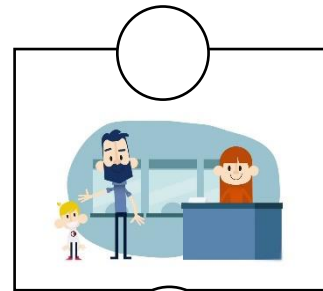

Een stukje natuur in de stad.

De grootouders kletsen op het bankje.

De kleinkinderen spelen in de speeltuin.

De zwerver is dakloos.

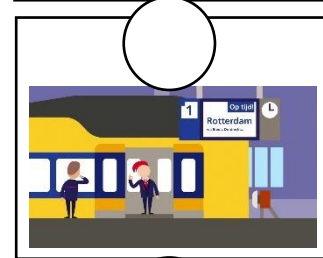

Samen met mijn halfzus ga ik winkelen.

We nemen de roltrap.

In de winkel vullen we ons winkelmandje.

Het is sluitingstijd.

Het staat bij ons in de wijk.

Ik speel op het schoolplein.

De bel gaat.

Ik loop naar mijn klas.

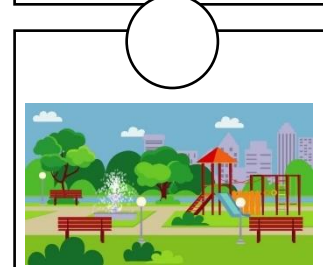

Het marktplein is naast de gracht.

Elke dinsdag en zaterdag staan hier kraampjes.

De boer verkoopt verse groente en fruit.

Wat een drukte.

Doel van de les:

Tekstsoorten:

Informatieve tekst

Mondelinge taalvaardigheid:

Spreken en presenteren

Ik kan een woord uitleggen met een plaatje.

Woordenschat:

Algemeen

Ik begrijp nieuwe woorden.

Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context

Ik kan een moeilijk woord uitleggen in eigen woorden.

Onderzoekend lezen:

Leesstrategie 3: Verduidelijken

Ik geef de tekst betekenis door er een beeld bij te vormen in mijn hoofd.

Schrijven:

Aanvankelijk schrijven

Ik kan een tekening maken om een woord uit te beelden.

Sessie 1: betekenisronde

Laat de afbeeldingen een voor een in het groot op het digibord zien. Stel de vragen:

Wat zie je op het plaatje?

Ken je het?

Waar heb je het wel eens eerder gezien?

Sessie 2: detailronde:

Welke tekst hoort erbij?

Welk plaatje hoort erbij?

Schrijf het nummer van de titel in de juiste vakjes.

Tip: Je kunt de tekstjes, plaatjes en titels ook over de kinderen verdelen en een mix en match spelen.

Sessie 3: contextronde

Vertel het volgende verhaaltje:

Ik sta in het centrum van de stad.

Onder mij stroomt een rivier.

Ik ben gemaakt van bakstenen.

Je kunt over mij heenlopen.

Geef de kinderen de tijd om een tekening te maken passend bij het verhaaltje en een titel bij het verhaaltje te verzinnen. De kinderen gaan hierna vervolgens met elkaar in gesprek. Wat hebben ze gemaakt? Waarom hebben ze dit getekend?

Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Test of de kinderen inderdaad weten welke plaatjes bij de verhaaltjes horen. Lees 1 van de 5 verhaaltjes nog eens op, welke afbeelding hoort bij het verhaal? En waarom?

Laat de kinderen met hun eigen tekening en titel rondlopen en met elkaar uitwisselen. Waarom hebben ze deze tekening gemaakt en deze titel gekozen?

Uitgewerkte les 2: Amuserende tekst – gedicht het lieveheersbeestje

Het lieveheersbeestje

Je ziet ze elke zomer
weleens zitten op een plant
je kunt ze zelfs een stukje
laten lopen op je hand

Maar als ze het weer zat zijn
of als ze schrikken – heb je pech
want dan spreiden ze hun vleugels
en vliegen ze weer weg

Dat is het lieveheersbeestje
maar als je haar zo ziet
vraag je je misschien wel af:
is ze nu lief of niet?

Een bladluis vindt beslist van niet
als hij iets zeggen mag
want een lieveheersbeestje
eet veel luizen – elke dag!

Soms meer dan honderd bladluizen
en sinds tuinmannen dan weten
worden ze speciaal gekweekt
om bladluizen te eten

Want wil een tuinman al zijn planten
van bladluizen bevrijden
koopt hij lieveheersbeestjes
om bladluis te bestrijden

Bron tekst: Het dikke kriebelbeestjesboek – Marianne Busser

Doel van de les:

Tekstsoorten:

Amuserende tekst:

Gedicht

Mondelinge taalontwikkeling:

Spreken en presenteren

Ik let op mijn lichaamshouding en kijk mensen aan als ik spreek.

Woordenschat

Ik kan nieuwe woorden toepassen in de juiste context

Voortgezet technisch lezen:

Ik kan een (verhaal)gedicht goed voordragen.

Ik kan een tekst in het juiste tempo en op een goede toon voorlezen.

Schrijven:

Amuserende of ontspannende tekst

Kort gedichtje

Sessie 1: betekenisronde

Laat de kinderen het gedicht uitbeelden terwijl je als leerkracht het verhaal voorleest. Lees het verhaal hiervoor 1x voor en laat de kinderen vervolgens even een paar minuten overleggen met welke bewegingen ze welke woorden kunnen uitbeelden. Vervolgens lees je als leerkracht het gedicht nogmaals (langzaam) voor en de kinderen beelden uit.

Sessie 2: detailronde:

Draag het gedicht voor en laat woorden weg. Welk woord hoort daar te staan? (CITO) Laat de kinderen creatief nadenken, welke beweging hadden ze ook alweer bedacht voor het woord? Komen ze op andere mooie woorden die ook passen in het gedicht?

Sessie 3: contextronde

Stop woorden uit het gedicht in een bakje. Laat de kinderen een aantal woorden trekken. Deze woorden gaan ze verwerken in een eigen gedicht.

Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Laat de kinderen in groepjes de gedichten aan elkaar voordragen. Bij de tweede keer lezen verwijderen ze een aantal woorden uit hun gedicht. Kunnen de anderen ontdekken welk woord hier hoort te staan?

Uitgewerkte les 3: Opiniërende tekst – interview burgemeester

EVEN KLETSEN MET FEMKE HALSEMA

Dit keer een interview met de burgemeester van Amsterdam, Femke Halsema.

I

Goedendag, wat fijn dat ik u mag interviewen.
Kunt u uzelf eens kort voorstellen?

F

Jazeker, mijn naam is Femke Halsema, ik ben al vijf jaar de burgemeester van Amsterdam. De hoofdstad van Nederland.

I

Bent u zelf ook een inwoner van Amsterdam?

F

Nee, dat niet. Ik woon zelf met mijn gezin in een mooi woonhuis in Holysloot.

I

Wat leuk! En hoe hebben mensen u gekozen om burgemeester te worden van de stad?

F

In andere landen is het normaal om een burgemeester te kiezen, maar in Nederland worden burgemeesters altijd gekozen door de koning of koningin. In dit geval dus koning Willem Alexander. Door zijn keuze ben ik nu de burgemeester van de gemeente Amsterdam.

I

U geeft aan dat u burgemeester bent van een hele gemeente, werkt u dan ook samen met andere mensen?

Jazeker, dat is zelfs heel belangrijk! Samen met wethouders vormen wij het gemeentelijk bestuur en maken we belangrijke beslissingen op lokaal niveau.

F

I

Ah, dan snap ik het. Over welke beslissingen gaat het dan volgens u?

Eigenlijk gaan de meeste zaken over de openbare orde en veiligheid van de gemeente. Als gemeentelijk bestuur maken we beslissingen en de politie voert dit vervolgens uit.

F

I

Bijvoorbeeld het vuurwerkverbod?

Dat klopt inderdaad. Dat was een hele moeilijke beslissing, maar gezien de veiligheid voor de streek was een vuurwerkverbod de beste keus.

F

I

Ik vind dat heel jammer. Kunt u dat verder uitleggen?

Dat snap ik. We zien dat jongeren te vaak wonden krijgen van het afsteken van vuurwerk. En het is voor ons ook heel belangrijk om rekening te houden met de dieren in de stad. De dieren schrikken heel erg snel van de harde knallen van het vuurwerk.

F

I

Dat snap ik heel goed, mijn kat schrikt er ook altijd van.
Maar mogen we dan nooit meer zelf vuurwerk afsteken?

In de gemeente Amsterdam mogen mensen nooit meer zelf
vuurwerk afsteken. Wel zorgen we voor grote vuurwerkshows
aan de grachten, ik hoop dat je dat ook leuk vindt?

F

I

Zeker! Ik denk dat dat inderdaad een mooie afsluiting is.
Heeft u tot slot nog een leuk feitje over uzelf?

Wat leuk dat je het vraagt, wat ik zelf wel heel
bijzonder vind is dat ik de eerste vrouwelijke
burgemeester ben van de gemeente Amsterdam.

F

I

Wow, dat is inderdaad bijzonder! Ik wil u
ontzettend bedanken voor het interview.

Geen probleem, jij ook bedankt!

F

Doel van de les:

Tekstsoorten:

Opiniërende tekst
Interview

Mondelinge taalontwikkeling:

Gesprekken
Ik weet hoe ik op een goede manier vragen kan stellen tijdens een gesprek.

Onderzoekend lezen:

Algemeen
Ik weet dat er verschillende tekstsoorten zijn.

Schrijven:

Opiniërende tekst
Interview(vraag)

Sessie 1: betekenisronde

Leg uit wat voor tekstsoort de tekst is. (CITO) De kinderen ontdekken dat ze te maken hebben met een interview. Wat houdt een interview in? Hebben ze zelf wel eens een interview gehouden?

Sessie 2: detailronde:

Binnenkring -buitenkring. Laat de leerlingen in tweetallen vragen over de tekst beantwoorden, zoals:

Met wie vormt de burgemeester het gemeentelijk bestuur? (met de wethouders)

In de gemeente Amsterdam mag er geen vuurwerk meer worden afgestoken, wat wordt er als alternatief georganiseerd? (een vuurwerkshow)

Welk bijzonder feitje deelde Femke Halsema aan het einde van het interview? (ze was de eerste vrouwelijke burgemeester van Amsterdam)

Sessie 3: contextronde

Laat de kinderen een extra vraag bedenken voor het interview en deze vraag opschrijven. Denk er hierbij aan dat je je inleeft in Burgemeester Femke Halsema, hoe zou ze antwoorden?. De kinderen wisselen hun bedachte vraag uit met hun schoudermaatje.

Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Stel ter afsluiting een vraag aan de kinderen, de kinderen doen alsof ze Femke Halsema zijn. Op welke manier zou Femke Halsema antwoorden?

Uitgewerkte les 4: Amuserende tekst – theatertekst de bodemdiertjes

Theatertekst: de bodemdiertjes

Yes het is pauze! Wat zullen we gaan doen?

Ik heb insectenpotjes meegenomen van thuis. Zullen we op zoek gaan naar kriebelbeestjes?

Ja dat is leuk! Misschien zien we dan wel een kever, rups of pissebed.

Of hele grote kruisspinnen!

Die vind ik een beetje eng..

Ik bescherm je wel hoor!

He pas op je staat bijna op mij!

Sorry! We zagen je niet.

Woon jij in onze schooltuin?

Ik heb geen vaste woonplaats, meestal ben ik in het park, maar vandaag woon ik hier!

Jij hebt je woning altijd bij je, dat is fijn!

Theatertekst: de bodemdiertjes

Klopt! Maar is wel zwaar soms hoor.

Wat eet jij op een dag?

Ik lust best veel, maar van blad eet ik graag!

In onze schooltuin is veel blad te vinden.

Laten we gelijk wat halen voor slak!

Hé wacht op mij, ik kan niet zo snel!

Het is al goed slak, wacht jij maar hier. Wij zoeken wel voor je.

Want jij bent te gast in onze schooltuin!

Doel van de les:

Tekstsoort:

Amuserende of ontspannende tekst
Toneelstuk

Mondelinge taalontwikkeling:

Spreken en presenteren

Ik weet hoe je bij het spreken je stem en gebaren kunt gebruiken.
Ik let op mijn lichaamshouding en kijk mensen aan als ik spreek.

Voortgezet technisch lezen:

Ik gebruik leestekens zoals een komma of punt op de goede manier bij het voorlezen.
Ik kan een tekst in het juiste tempo en op een goede toon voorlezen.

Sessie 1: betekenisronde

Laat de kinderen luisteren naar hoe jij de theatertekst voordoet.

Wat valt de kinderen op als ze kijken naar lichaamshouding, gebaren, leestekens verandering van je stem/toon?

Lees het verhaal samen nog een keer en laat de kinderen hardop met je mee doen.

Sessie 2: detailronde:

Laat de kinderen drietallen vormen en de theatertekst samen uitspelen.
Laat ze dit een paar keer doen, zodat hun lichaamshouding, gebaren, tempo en verandering van toon steeds beter worden.

Sessie 3: contextronde

Laat de kinderen een aantal extra regels toevoegen aan het verhaal en ook dit verhaal met elkaar uitspelen lettende op lichaamshouding, gebaren, tempo en verandering van toon.

Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Laat de kinderen de extra bedachte regels aan elkaar presenteren. Doe dit in kleine groepjes. Laat de kinderen elkaar een compliment geven lettende op lichaamshouding, gebaren, tempo en verandering van toon.

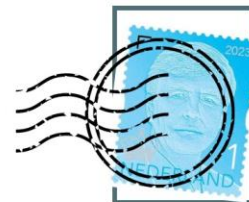
Uitgewerkte les 5: Correspondentie en communicatie-ansichtkaart

Lieve opa en oma,

Ik ben blij met mijn nieuwe huis.
Het is hier erg leuk!
Mijn slaapkamer is heel groot.
Aan de linkerkant staat mijn stapelbed.
Rechts naast de deur mijn nieuwe bureau.
We wonen tegenover de gracht.
In mijn straat wonen veel vriendjes.
Joep is zelf mijn overbuurman.
Ik kan naar hem zwaaien vanaf het raam.
Samen gaan we voetballen in het park.
Hij zit ook bij mij op school.
We hebben een lieve juffrouw.
Op maandag hebben we gym.
We lopen dan naar de sporthal.
Gisteren kwam de brandweer bij de burenen.
Gelukkig was de brand snel geblust.
Vandaag gaan we spelen in de duinen.
We gaan er naartoe met de tram.
Ik heb er veel zin in.
Komen jullie snel langs?

Kus van Nassim

Opa en Oma Smit

Lijnbaan 13

3012 EK, Rotterdam

Nederland

Doel van de les:

Tekstsoorten:

Correspondentie en communicatie.
Ansichtkaart

Onderzoekend lezen:

Algemeen

Ik weet dat er verschillende tekstsoorten zijn.

Ik weet dat de titel bovenaan het verhaal staat en iets over de tekst zegt.

Schrijven:

Algemeen

Ik kan zinnen maken in blokletters of verbonden schrift. (keuze aan de school)

Gebruik leestekens

Ik weet hoe ik hoofdletters, punten, vraagtekens en uitroepetekens moet gebruiken.

Correspondentie en communicatie.

Ik teken en schrijf een ansichtkaart.

Sessie 1: betekenisronde

Leg de kaart in de kring (of laat groot zien op het digibord) Laat de kinderen naar de kaart kijken.

- Wat denken de kinderen dat dit is? (een ansichtkaart)
- Wat zien de kinderen op de kaart?
- Waar zou de kaart vandaan komen? Uit Nederland of uit een ander land? Waar kunnen we dit aan zien?
- Naar wie is de kaart verstuurd?
- Welke leestekens herkennen de kinderen op de kaart? (hoofdletters, punten, vraagtekens en uitroepetekens).

Sessie 2: detailronde:

Laat de kinderen minimaal 2 zinnen schrijven over de ansichtkaart waarin ze letten op de leestekens (hoofdletters, punten, vraagtekens en uitroepetekens).

Sessie 3: contextronde

Laat de kinderen een eigen Ansichtkaart schrijven. Ze mogen zelf kiezen aan wie en waarover. De focus tijdens het schrijven ligt op het gebruik van de leestekens (hoofdletters, punten, vraagtekens en uitroepetekens).

Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Laat de kinderen hun geschreven Ansichtkaart aan elkaar voorlezen. Als ze een opsommingswoord horen gaan ze staan.

Uitgewerkte les 6: Amuserende tekst – teken wat je leest/hoort

Teken wat je leest/hoort

De voordeur is geel.

Het dak is rood.

Bij het huis staat een appelboom.

Er komt rook uit de schoorsteen.

De Grootouder en het kleinkind staan
rechts naast het huis.

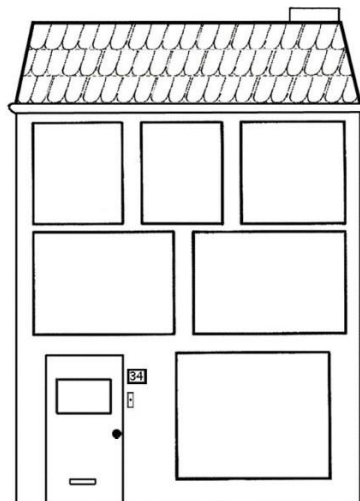
In de woonkamer brandt licht.

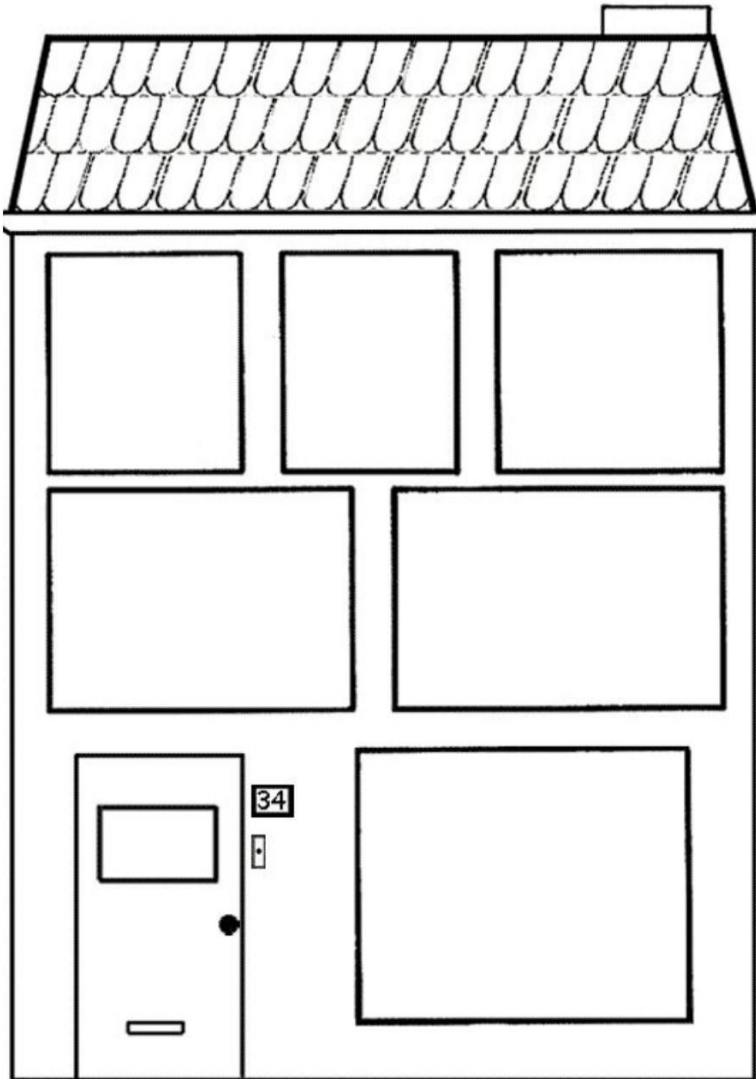
Er zit een kruisspin op het middelste
raam van de zolder.

In de linkerkamer op de eerste
verdieping slaapt de baby.

Er loopt een tuinpad naar de voordeur.

In de tuin zijn allerlei bodemdiertjes.

Doel van de les:

Tekstsoorten:

Informatieve tekst
Instructie

Mondelinge taalvaardigheid

Luisteren
Ik kan de juiste informatie halen uit een instructie.

Spoken
Ik kan een verhaal vertellen over een inhoudelijk onderwerp aan de hand van beeld.

Onderzoekend lezen:

Leesstrategie 4: Samenvatten
Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.

Sessie 1: betekenisronde

Laat de kinderen tekenen wat ze lezen.

Sessie 2: detailronde:

Laat de kinderen de tekst nogmaals lezen en controleren of ze alles goed hebben getekend. Laat ze hun tekening ook met elkaar vergelijken. Hadden ze de instructies juist opgevolgd?

Sessie 3: contextronde

Laat de kinderen elkaar tekeninstructies geven bij een huis (of andere afbeelding). Bijvoorbeeld: Teken op het dak een vogel.

Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Geef instructies. De kinderen luisteren en voeren de instructies uit.
Bijvoorbeeld: raak je rechteroor aan.

Uitgewerkte les 7: Informatieve tekst - insectenweetjes

Wist je dat er meer dan 17 duizend verschillende soorten insecten in Nederland zijn?

Insecten zijn super handig in je tuin. Insecten bestuiven de planten en verspreiden deze bestuiving. Ook zijn er insecten die plaaginsecten bestrijden in jouw tuin.

Slakken worden geboren met een huisje?

Deze groeit stapsgewijs met het slakje mee en wordt dus steeds groter. Kleine beschadigingen aan het huisje herstellen vanzelf, maar als het huisje echt kapot is, gaat de slak dood. Hij droogt uit of wordt opgegeten door een vogel.

Vlinders op reis gaan in de winter?

Sommige soorten blijven hier, ze kruipen dan weg in een hoekje en houden een soort van winterslaap. Andere soorten, zoals de atalanta en distelvlinder, vertrekken naar Zuid-Europa of zelfs Noord-Afrika. Tijdens de trek vliegen ze soms op 2 kilometer hoogte en bereiken ze snelheden van 50 kilometer per uur.

Een mier de weg naar huis kan vinden?

Door te kijken naar de lucht en het lichtinval bepaalt de mier de richting waarin hij loopt. Vervolgens telt hij het aantal stappen dat hij zet. Hij loopt precies hetzelfde aantal stappen terug en vindt zo zijn nest. Echt tellen kan een mier natuurlijk niet, hij heeft een soort van ingebouwde stappenteller.

Doel van de les:

Tekstsoort:

Informatieve tekst
Thematekst

Onderzoekend lezen:

Algemeen

Ik kan feiten onderscheiden in een tekst.

Leesstrategie 3: verduidelijken

Ik kan informatie opzoeken uit bijvoorbeeld een woordenboek of online zoekmachine.

Leesstrategie 4:

Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.

Sessie 1: betekenisronde

Verdeel de weetjes over de kinderen. Ieder kind leest zijn eigen stukje tekst. Vervolgens lopen de kinderen rond. Als jij in je handen klapt vormen de kinderen tweetallen en vertellen ze het gelezen weetje aan elkaar.

Sessie 2: detailronde:

Laat de kinderen het spel 2 waarheden en 1 leugen spelen. Ze schrijven voor zichzelf 2 feiten op uit de tekst en 1 verzonden weetje. Kunnen de anderen raden wat er verzonden is?

Sessie 3: contextronde

Laat de kinderen op internet op zoek gaan naar een extra weetje over insecten. Laat ze hun weetje opschrijven en uitwisselen met hun groepje.

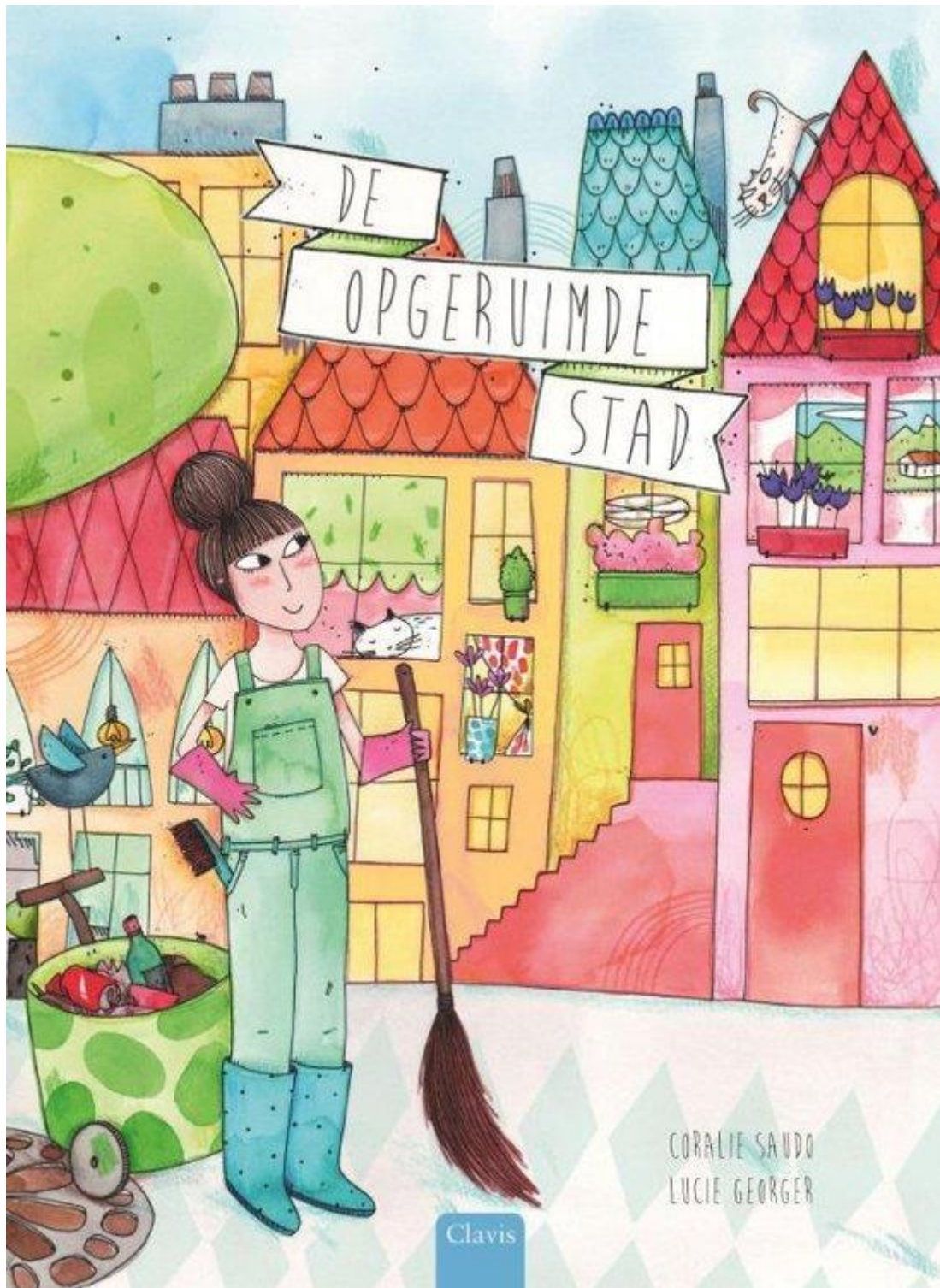
Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Speel het spel reflectiebeweging (Gebaseerd op het spel “ik ga op reis en ik neem mee..”).
Reflecteer op de tekst door 1 feit uit de tekst te noemen. Bedenk hierbij een beweging. Het kind na jou herhaalt jouw feit en voegt er een nieuw feit aan toe. Enz.

Uitgewerkte les 8: Amuserende tekst – prentenboek de
opgeruimde stad

Voorgelezen: <https://www.youtube.com/watch?v=ciPB2JURXpo&t=2s>

Doel van de les:

Tekstsoorten:

Amuserende tekst.
Prentenboek.

Onderzoekend lezen:

Algemeen.

Ik weet dat de titel bovenaan het verhaal staat en iets over de tekst zegt.

Leesstrategie 1: Voorspellen Oriëntatie op verhaal en tekst.

Ik kan aan de buitenkant van een boek zien waar het over zal gaan.

Ik voorspel waar de tekst over gaat door te kijken naar de plaatjes en de titel te weten.

Leesstrategie 2: Vragen stellen met De Denkbubbels.

Onthouden en begrijpen: Waar gaat de tekst over? Wat is de hoofdgedachte? Wie is de hoofdpersoon?

Kritisch denken: Hoe onderzoek ik of de informatie klopt? Is het een feit of een mening? Hoe kom ik erachter of het waar is?

Verbanden leggen: Waar heeft het onderwerp nog meer mee te maken? Wat hoort bij elkaar? Wat is oorzaak en gevolg?

Perspectief nemen: Hoe denkt iemand anders erover? Iemand die in een andere tijd leefde of ergens anders woonde?

Creatief denken: Hoe zou het anders kunnen? Welke oplossingen kan ik bedenken? Hoe zou ik willen dat het zou zijn?

Persoonlijke relevantie: Wat heeft het met mijzelf te maken? Wat vind ik ervan? Wat betekent dit voor de actualiteit, mijn familie?

Waardebepaling: Is het belangrijk? Voor wie? Waarom?

Leesstrategie 4: Samenvatten.

Ik kan inleiding, kern en slot herkennen in een tekst en de relatie hiertussen aangeven.

Schrijven:

Algemeen

Ik let op de volgorde in een verhaal als ik schrijf (Wat gebeurde er eerst en wat daarna?).

Amuserende of ontspannende tekst

Kort fantasieverhaal

Sessie 1: betekenisronde

Bekijk samen met de kinderen de voorkant van het boek. Waar denken de kinderen dat het boek over gaat? (CITO)

Laat de kinderen dit in groepjes bespreken.

Laat de kinderen tijdens het lezen een blad in drieën verdelen. In het eerste deel van het blad tekenen of schrijven ze waar de inleiding van het verhaal over ging. In het middelste vak schrijven of tekenen de kinderen waar de kern over ging en in het derde vak schrijven de kinderen waar het slot van het verhaal over ging.

Sessie 2: detailronde:

Laat de kinderen groepjes vormen. Ze krijgen steeds een vraag te horen over het verhaal. In hun groepje overleggen ze over het antwoord en vervolgens schrijven ze het gezamenlijke antwoord op één wisbordje. Als jij een teken geeft houden alle groepjes hun antwoord omhoog. Vragen om te stellen:

Onthouden en begrijpen: Waar gaat de tekst over? Welke personages kwamen er voorbij in het verhaal?

Kritisch denken: Hoe wordt het vuilnis bij jullie in de stad opgeruimd? En op welke dagen? Pak een laptop om dit uit te zoeken.

Verbanden leggen: Wat was het gevolg van al het afval?

Perspectief nemen: Vroeger waren er nog geen vuilniswagens die het afval kwamen ophalen. Hoe denk je dat de stad er toen uitzag?

Creatief denken: Hoe zou de stad of het dorp nog schoner kunnen worden? Hoe voorkom je dat alle mensen hun afval op straat gooien?

Persoonlijke relevantie: Is jullie dorp of stad schoon? Ligt er volgens jullie veel afval? Zo ja? Op welke plekken?

Waardebepaling: Vind je dat ieder huis er hetzelfde uit moet zien? Waarom wel of niet?

Sessie 3: contextronde

Laat de kinderen weer een blad in drieën verdelen. Ze bedenken een eigen verhaal over hun stad of dorp waarbij ze het verhaal in drie delen zullen tekenen en hierbij een aantal zinnen zullen schrijven: inleiding, middenstuk, slot.

Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Laat de kinderen de verhalen aan elkaar voorlezen. Kunnen ze aan elkaar vertellen wat er gebeurde tijdens de inleiding, het middenstuk en het slot van het verhaal?

Uitgewerkte les 9: Amuserende tekst – Songtekst mijn boom

Bij ons in het dorp staat een prachtige boom
 Ze zeggen al honderden jaren
 Misschien is het raar
 Maar die boom is m'n vriend
 Hij mag m'n geheimen bewaren
 Hij staat heel alleen op het plein bij de kerk
 Ik kan hem verstaan als ie fluistert
 De anderen hebben nog nooit iets gehoord
 Maar ik denk dat niemand goed luistert
 Ik ken hem nou al zoveel jaar
 We zwaaien altijd naar elkaar
 Als ik naar bed ga kijk ik even
 Dag lieve boom, lang zal je leven
 De mooiste boom van alle bomen
 Mijn boom

Het dorp wordt maar groter
 En soms is het vol
 Met mensen die komen kamperen
 De straat wordt wat breder, eenrichtingsverkeer
 Zodat ze ook kunnen parkeren
 M'n boom ziet het aan op z'n plek bij de kerk
 Het lijkt of ie zacht staat te praten
 Hij zucht en het klinkt als een angstig geluid
 Hij heeft het al lang in de gaten
 Hij kent ons nou al zoveel jaar
 Hij weet het al, er dreigt gevaar
 Ik zou hem graag bescherming geven
 Dag lieve boom, lang zal je leven
 De mooiste boom van alle bomen
 Mijn boom

Bij ons in het dorp stond een boom in de weg
 Die boom bij de kerk moest verdwijnen
 Ze kwamen met zagen, met bijlen en touw
 Ik riep nog: blijf af, 't is de mijne
 Maar niemand die 't hoorde, er kwam zo'n lawaai
 Van al die gemene motoren
 Hij kraakte, hij schreeuwde, ik hoorde zijn stem
 Die klonk nog lang na in mijn oren
 Om bomen heb je geen verdriet
 Om bomen huilen doe je niet
 Toch voel ik telkens tranen komen
 Ik zal nog vaak eng van hem dromen
 De mooiste boom van alle bomen
 Dag boom

Videoclip en muzikale ondersteuning: <https://www.youtube.com/watch?v=FiaIKTXCjg>

Doel van de les:

Tekstsoort:

Amuserende tekst
Songtekst

Onderzoekend lezen:

Leesstrategie 4

Ik kan belangrijke informatie uit een tekst halen.

Schrijven:

Algemeen

Ik kan 15 woorden met verschillende beginletters in alfabetische volgorde zetten.

Sessie 1: betekenisronde

Zing samen het lied. Schrijf samen met de kinderen de belangrijkste woorden op van iedere regel of couplet, zodat de kinderen het lied beter kunnen onthouden.
Lukt het de kinderen al om bij de tweede keer zingen minder op hun tekstblad te kijken?

Sessie 2: detailronde:

Laat de kinderen 15 woorden uitkiezen uit de belangrijke woordenlijst. Laat ze deze woorden op alfabetische volgorde zetten (CITO).

Sessie 3: contextronde

Voeg extra woorden over bomen toe aan het lijstje. Kun je deze woorden op de juiste plek zetten, zodat de alfabetische volgorde nog klopt?

Sessie 4: Reflectieronde

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

Laat alle leerlingen een eigen bedacht woord uit de contextronde op een blaadje schrijven. Laat ze groepjes vormen en op alfabetische volgorde gaan staan.

Uitgewerkte les 10: Informatieve tekst – plattegrond

Bron: Freepik

Doel van de les:

Tekstsoorten:

Informatieve tekst

Visuele teksten: kaarten, plattegronden

Taalbegrippen:

Ik weet wat een symbool of pictogram is.

Mondelinge taalontwikkeling:

Spreeken en presenteren

Ik kan kort vertellen over een bekend voorwerp of afbeelding.

Schrijven:

Aanvankelijk schrijven

Plattegrond

Sessie 1: betekenisronde

Laat de kinderen een omschrijving geven van een pictogram of symbool op het plattegrond. Kunnen de anderen het juiste stukje aanwijzen?

Sessie 2: detailronde:

Speel: ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het is... Bijv. Ik zie, ik zie wat jij niet ziet en de vorm is rond en het staat aan de linkerkant.

Sessie 3: contextronde

Laat de kinderen het plattegrond uitbreiden.

Laat de kinderen een plattegrond maken van het klaslokaal of van hun eigen dorp/stad.

Sessie 4: Reflecterende

Bij de 4^e leesronde controleren we of de leesdoelen zijn behaald.

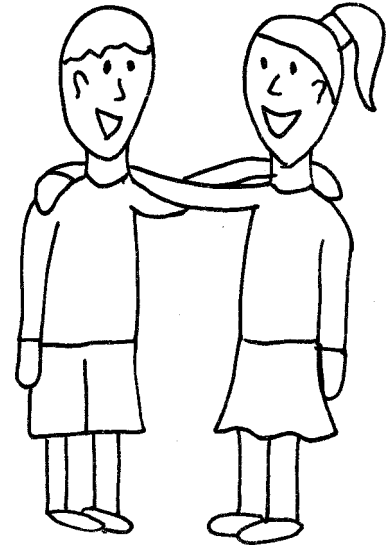
Laat de kinderen tweetallen vormen en elkaars plattegrond bekijken. De een geeft een omschrijving en de ander wijst het juiste voorwerp aan op het plattegrond.

Informatieve teksten

Informatieve tekst: buitenspelen

1 Buitenspelen

- 2 Daniel trekt zijn jas aan.
- 3 Samen met zijn zus Leonie gaat hij naar buiten.
- 4 Ze hebben in de tuin een boomhut.
- 5 Daniel heeft die samen met zijn vader gebouwd.
- 6 Er hangen tien plankjes aan de boom.
- 7 Dan kunnen ze in de boomhut klimmen.
- 8 Leonie heeft limonade meegenomen.
- 9 Daniel een stapel stripboeken.
- 10 Samen gaan ze gezellig in de hut zitten.
- 11 Ze drinken een slokje en lezen de strips.
- 12 Dan gaat het regenen.
- 13 Snel klimmen ze naar beneden.
- 14 En gaan terug naar binnen.

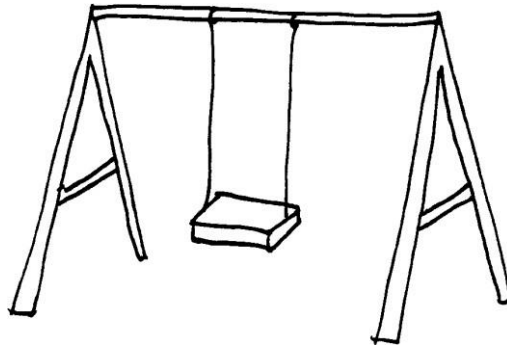

Bron: juf-milou.nl

Informatieve tekst: een leuke schooldag

1 Een leuke schooldag

- 2 Marja staat vroeg op.
- 3 Het is maandag en ze heeft zin om naar school te gaan.
- 4 Vandaag gaan ze naar de speeltuin.
- 5 Snel kleedt Marja zich aan, eet een boterham en loopt naar school. De
6 andere kinderen staan op het schoolplein.
- 7 Dan gaat de bel en neemt de juf de kinderen mee naar binnen. De
8 juf vertelt dat de kinderen eerst moeten rekenen.
- 9 Dan nog een lesje taal en spelling en daarna naar de speeltuin. De
10 tijd gaat traag voorbij maar dan is het zover.
- 11 De kinderen trekken hun jas aan en vertrekken.
- 12 Ze spelen de hele middag in de speeltuin en gaan dan pas weer naar school.

Bron: juf-milou.nl

Informatieve tekst: op de kermis

1 Op de kermis

- 2 Het is zaterdag.
- 3 Wilma en Katrien gaan samen naar de kermis.
- 4 Eerst gaan ze touwtjестrekken.
- 5 Wilma wint een grote teddybeer.
- 6 Katrien ziet een leuke attractie. Ze gaan samen naar het spookhuis.
- 7 Bij het eendjes vangen wint Katrien een bal.
- 8 Wilma wint een badeend.
- 9 Ze gaan ook nog een suikerspin eten.
- 10 Dan is het tijd om naar huis te gaan.
- 11 Wat een leuke dag!
- 12

Informatieve tekst: bij de bakker

1 Bij de bakker

- 2 Charley zijn vader is bakker. Hij heeft een kleine bakkerij in het centrum vande
3 stad. Elke morgen staat de bakker vroeg op. Hij moet dan nog veel doen voordat
4 zijn eerste klanten komen. Eerst maakt hij het deeg klaar om heerlijke broodjes
5 van te kunnen bakken. Hij bakt allerlei soorten brood, witte, bruine, meergranen
6 en tarwe. Hij verkoopt het allemaal. Hij bakt ook lekkere taarten. Van
7 chocoladetaart tot appeltaart en van aardbei tot kwark. De een nog lekkerder dan
8 de ander. De taartjes liggen in de vitrine zodat de klanten al het lekkers goed
9 kunnen zien. De broden en broodjes liggen keurig netjes in de schappen. Nu
10 heerlijke geur van de bakkerij. Het wordt vandaag weer een drukke dag!
11

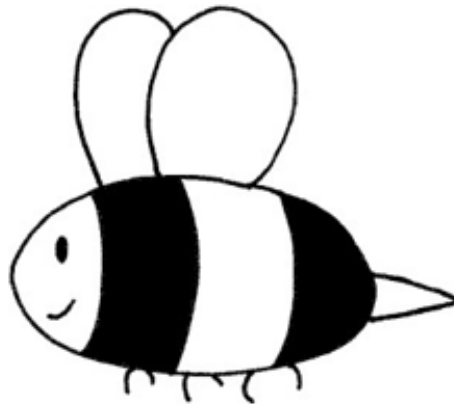

Bron: juf-milou.nl

Informatieve tekst: steek van een bij

1 Steek van een bij

- 2 Er zijn verschillende insecten die aan hun achterlijf een
3 wapen hebben, de zogenaamde angel. Bijen hebben dat
4 wapen nodig om hun voedsel en hun honingvoorraad te
5 verdedigen. De bij heeft als enige van de angeldragende
6 insecten weerhaakjes aan haar angel. Als ze gestoken
7 heeft, lukt het haar bij de meeste vijanden wel de angel los te wrikken. Alleenin de
8 soepele huid van de grootste vijand van de bij, de mens, blijft de angel haken.
9 Toch probeert ze de angel terug te trekken, waarbij de bij zoveel organen uit haar
10 lijf trek, dat ze sterft. Een bij steekt overigens alleen als ze
11 in gevaar is, dus als je niet paniekerig om je heen gaat slaan, gebeurt er niets.

Bron: juf-milou.nl

Activerende teksten

Reclameposter: kermis

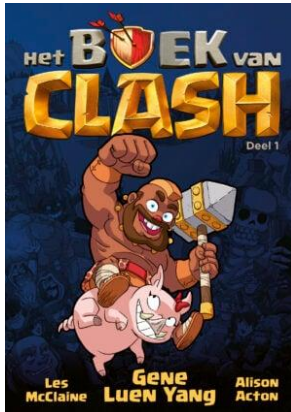
Bekijk reclamefolders van evenementen in jullie dorp of stad

Bron: <http://www.vdvpromotie.nl/index.php?pagina=kermisbeeritem&id=66>

Opiniërende teksten

Recensie door het kinderpanel: het boek van clash – deel 1

Over het boek van CLASH - Deel 1 (Gene Luen Yang, Les McClaine & Alison Acton)

Terrodicus is een jonge Varkensruiter die droomt van succes. Maar hij is zo slecht in het aanvallen van dorpen dat hij wordt uitgelachen door de andere Varkensruiters. Dan duikt er een onverwacht gevaar op, en krijgt Terrodicus de kans om zichzelf te bewijzen. Zal hij de ware held van de Koninklijke Arena worden...?

Deze nieuwe reeks is gebaseerd op de werelden en personages van de populaire games Clash of Clans en Clash Royale. Spannend, grappig en hartverwarmend.

Juliette (8 jaar)

Ik heb dit boek gekozen omdat dit boek een strip verhaal is. Dat vind ik normaal wel leuk maar bij dit boek niet echt. Omdat alles zich steeds een beetje herhaalt. Want Terry en Pim Pim zitten op een gegeven moment op een boomstam en even later ook. Eerst zegt Rokkus dat hij zijn broertje is en de tweede keer zegt Terry dat ze familie zijn. Of bijvoorbeeld hebben ze het steeds over Ukken pukkel dam. Daardoor vond ik het lastig om het boek uit te lezen. Het verhaal is niet zo leuk omdat er niet veel gebeurt. De plaatjes zijn best leuk maar er moet een andere tekst bij als je het nog leuker wil maken.

Luuk (9 jaar)

Voor het kinderpanel mocht ik voor het eerst een boek uitzoeken en kiezen uit 5 boeken en ik koos 'het boek van Clash'. Ik zag weleens een filmpje op YouTube voorbij komen en daardoor kon ik dit spel, ik zou het ook graag willen spelen. Maar nu eerst heb ik het boek gelezen. Ik hou van gamen dus ik was benieuwd welke verhaal in dit boek stond en ook nog in stripvorm, daar hou ik ook van! Toen ik het boek open sloeg en ging lezen kon ik niet stoppen met lezen omdat het zo'n leuk verhaal was en het was superspannend! De tekeningen zijn superleuk en ook grappig bijvoorbeeld als Terrodicus monsters neerslaat dat dan de woorden groter zijn zoals 'pow', 'tok' en 'krash' in de stripverhalen staan. Ik zou dit boek aanraden aan kinderen die het spel 'Clash of Clans' hebben of leuk vinden of gewoon van gamen houden! Ik vind dit een superleuk boek, ik hou van strips en ik heb genoten van dit boek!

Bron: <https://www.kinderboeken.nl/inspiratie/het-kinderpanel-leest-het-boek-van-clash-deel-1/>

Correspondentie en communicatie

Verhuiskaart

Amuserende of ontspannende teksten

Teken wat je leest

Dit is de ingang van de school.

De bijenkorf hangt in de boom.

De brandweer blust het woonhuis.

De trein rijdt op het spoor.

De libelle zit op het standbeeld.

Rondom de stad staat een stadsmuur.

Gedicht: Bij mij thuis

bij mij thuis

illustratie uit:
kabaal in het kwetternest
uitgeverij Buddy Books

Bij mij thuis durf ik te springen
op de bank of op het bed.
Bij mij thuis durf ik te zingen,
mag ik huilen, maak ik pret.

Bij mij thuis durf ik te drammen,
maak ik ruzie met mijn broer,
kan ik op mijn drumstel rammen,
laat ik scheetjes of een boer.

Bij mij thuis durf ik te knoeien,
heb ik soms een grote mond,
kan ik met de katten stoeien,
uren kroelen met de hond.

Bij mij thuis durf ik te gillen,
kan ik groot zijn en ook klein.
Zelfs al heb ik zo mijn grillen,
thuis kan ik mezelf zijn.

www.KNIP00G.NU

Rijmverhaal: Betje heeft een winkeltje

BEROEPEN

Betje heeft een winkeltje

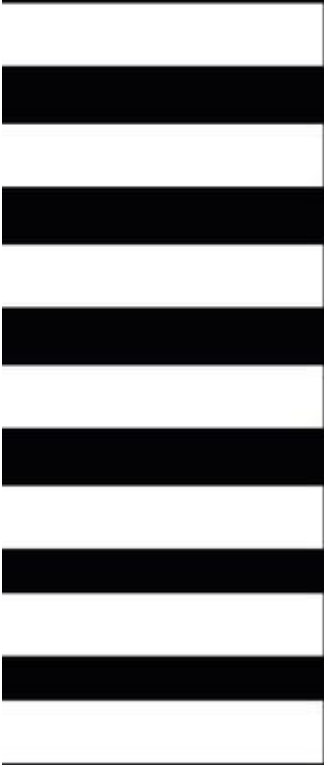
Betje heeft een winkeltje
't is elke morgen open
je kunt in Betjes winkeltje
de gekste dingen kopen:
een onderbroek met gaatjes
een oliebol met kaas
een doos met zeven muizen
een hoed van kippengaas

Betalen doe je niet met geld
maar met leuke dingen
zo moet je voor een krentenbol
een kinderliedje zingen
en als de burgemeester komt
om zakjes snoep te kopen
dan kost hem dat dus zeven rondjes
op zijn handen lopen!

Gedicht: Zebrapad

Witte strepen

**De witte strepen op de weg
zijn er niet voor niets.
Als ik voor die strepen sta
stopt de auto,
stopt de fiets.
Nog even goed kijken,
staat iedereen stil?
Dat komt omdat ik
naar de overkant wil!**

Gedicht: Rupsen

Bijlage 1: Tabel tekstsoorten en werkvormen

Hoofddoelen	Taalbegrippen	Mondelinge taalvaardigheid	Voortgezet technisch lezen	Woordenschat	Onderzoekend lezen	Schrijven
Uitgewerkte les 1: Informatieve tekst - husseltekst		Vertellen waarom ik deze titel/plaatje heb gekozen		Woord en betekenis combineren	Beeld geven aan de tekst	Zinnen uitbeelden met tekening en titel
Uitgewerkte les 2: Amuserende tekst – gedicht het lieveheersbeestje		Lichaamshouding tijdens voordragen gedicht	Gedicht voordragen lettend op tempo en toon	Woorden trekken uit bakje en toepassen in eigen gedichtje		Kort gedichtje schrijven
Uitgewerkte les 3: Opiniërende tekst – interview burgemeester		Vraag stellen			Bespreken tekstsoort interview	Interviewvraag opschrijven met antwoord
Uitgewerkte les 4: Amuserende tekst – theatertekst de bodemdiertjes		Lichaamshouding, stem en gebaren	Leestekens zoals een komma of punt op de goede manier gebruiken tijdens voorlezen. Tempo en toon			
Uitgewerkte les 5: Correspondentie en communicatie - ansichtkaart					Bespreken tekstsoort Ansichtkaart Titel bij verhaaltjes plaatsen	Tekst schrijven op eigen ansichtkaart waarbij je let op de leestekens.
Uitgewerkte les 6: Amuserende tekst – teken wat je leest		Instructies van een tekenverhaal opvolgen en zelf instructies geven bij een beeld			Belangrijke informatie uit de instructie halen en uitvoeren	
Uitgewerkte les 7: Informatieve tekst – insectenweetjes					Weetjes navertellen aan	

					een ander Op internet zoeken naar extra weetjes	
Uitgewerkte les 8: Amuserende tekst – prentenboek de opgeruimde stad					Voorspellen Antwoorden geven op Denkbubbelvragen Samenvatten Kern, inleiding, slot herkennen	Kort fantasierverhaal schrijven en letten op de volgorde waarin het verhaal wordt geschreven (wat gebeurde er eerst en wat daarna)
Uitgewerkte les 9: Amuserende tekst – Songtekst mijn boom					Songtekst samenvatten in belangrijkste woord per regel	Woorden op alfabetische volgorde zetten
Uitgewerkte les 10: Informatieve tekst - plattegrond	Pictogrammen op een plattegrond	Omschrijving geven van pictogram op een plattegrond				Eigen plattegrond tekenen

Bijlage 2: 8 werkvormen per ronde

Ronde 1: Betekenisronde

- Er liggen afbeeldingen over het verhaal in de kring. De leerkracht of een kind geeft een omschrijving bij een van de afbeeldingen. Wijs aan welke afbeelding bij de omschrijving hoort.
- Maak zinnen af over het verhaal. Bijv. De jongen ging...
- De leerkracht stopt ergens in het verhaal met lezen. Voorspel hoe het verhaal verder zou kunnen gaan. De leerkracht leest vervolgens de rest van het verhaal voor.
- Dobbel met een dobbelsteen waarop de woorden "wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe" staan. De leerkracht stelt een vraag die met dit woord begint.
- Speel met poppetjes, diertjes en andere attributen het verhaal na.
- Beantwoord vragen over de tekst met petje op/petje af, staan/zitten, 1 been, etc.
- Reconstrueer het verhaal door afbeeldingen van personen of voorwerpen uit het verhaal op volgorde te leggen. Vertel daarna aan de hand van de afbeeldingen het verhaal.
- Maak een tekening van een voorwerp uit het verhaal.

Ronde 2: Detailronde

- De leerkracht geeft een woord uit het verhaal. Maak daar een eigen zin bij.
- Herken je het woord uit het verhaal? Ga staan als het woord bij het verhaal hoort.
- De leerkracht neemt een persoon of voorwerp uit het verhaal in gedachten. Stel vragen om erachter te komen wie of wat het is.
- Onthoud de woorden in de juiste volgorde.
- Benoem het eerste of laatste woord van een reeks.
- Benoem welke zin langer/korter is.
- Orden in verschillende categorieën. Bedenk bij elke categorie nog een extra woord.
- Laat de leerlingen de hoofdpersoon tekenen. Hoe denken ze dat eruit ziet?

Ronde 3: Contextronde

- Zoek overeenkomsten en verschillen tussen twee teksten.
- Teken jezelf als persoon in het verhaal.
- Verzin een limerick over de tekst of het onderwerp van de tekst.
- Bedenk een lied of rap over de tekst en alles wat je kunt vinden over dit onderwerp.
- Schrijf een eigen fantasie vervolg bij een verhaal.
- Schrijf een e-mail, kaart, brief of Whatsapp bericht aan een persoon uit de tekst.
- Interview een persoon uit de tekst en schrijf op wat hij/zij zou antwoorden.
- Verzin met de groep een fantasieverhaal over het onderwerp van de tekst, waarbij iedereen steeds een zin schrijft en hiermee het verhaal aanvult.

Ronde 4: Reflectieronde

Controleer of het doel van de les behaald is a.d.h.v. reflectiewerkvormen, zoals:

- Ren je rot
De kinderen bedenken allerlei quizvragen met vier antwoordmogelijkheden. Stop alle vragen in een pot. Teken op het schoolplein of in de aula vier vakken op de grond. Lees een vraag uit de pot voor. De kinderen luisteren naar de vraag en rennen naar het juiste vak. Staan ze verkeerd dan zijn ze af.
- Raad het begrip

Beschrijf een themawoord aan een andere leerling. De ander raadt welk woord jij hebt omschreven.

- Rijtjes
Bedenk zoveel mogelijk woorden die te maken hebben met de les/het onderwerp. Je kunt ze deze woorden ook in groepjes laten categoriseren.
- De Bom
De leerlingen spelen het spel 'de bom'. Daarbij is één leerling de bom die kan ontploffen, deze leerling zit met zijn rug naar de klas toe. De rest van de groep gaat staan en gooit over met een bal. Zegt 'de bom' BOEM dan is deze leerling af. De leerling geeft antwoord op een inhoudelijke vraag die is gesteld door de leerkracht en gaat zitten.
- Waar of niet.
Noem een stelling over het voorgelezen verhaal. Is het waar dan gaan de kinderen staan is het niet waar dan gaan de kinderen springen. Wissel de bewegingen af.
- Teken wat je hebt geleerd
Laat in een tekening zien waar de tekst van vandaag over ging.
- Beantwoord de vraag
De kinderen lopen door de klas. Als de leerkracht in zijn handen klapt of de muziek stopt, vormen de leerlingen tweetallen. Ze beantwoorden de vraag die de leerkracht stelt.
- Reflectiebeweging (Gebaseerd op het spel “ik ga op reis en ik neem mee..”)
Reflecteer op vanmiddag door 1 feit te noemen dat je geleerd hebt. Bedenk hierbij een beweging. De leerling na jou herhaalt jouw feit en voegt er een nieuw feit aan toe. Enz.